

1

בוטח ושמח מניחים יסודות

הרציונאל

פעם שאלו את רבי ישראל בעל שם טוב: מדוע החסידים שמחים כל-כך? מדוע בכל הזדמנות הם פוצחים בריקוד? האם כך מתנהגים אנשים שפויים?"

השיב להם הבעל שם טוב: "לעיירה קטנה הגיע מוזיקאי מחונן. הוא החל לפרוט בכינורו מנגינות ערבות לב ומרוממות נפש. תוך זמן קצר החלו אנשים להתקבץ סביבו כשהם מהופנטים מן המוזיקה המיוחדת. הם החלו להתנועע עם קצב המנגינה, ולא חלף זמן רב עד שהרחוב כולו הפך לריקוד אחד גדול. עבר שם אדם חרש והביט בהם בתמיהה. "האם כולם השתגעו?" שאל את עצמו. "מדוע בעיצומו של יום חול אנשים מנענעים בידיהם וברגליהם ורוקדים במעגלים?" החסידים - סיים הבעל שם טוב את דבריו - שומעים את המנגינה האלוקית בכל פרט ונימה של הבריאה. אולי יש כאלה שאינם שומעים מנגינה זו - אך האם בשל כך עליהם להפסיק לרקוד?!"

האדם השמח מעיד על הטוב האלוקי העוטף את היקום.

ככל שאנו בטוחים יותר בטוב האלוקי המורעף עלינו, כך הולכת השמחה וגדלה בקרבנו. וכגודל הביטחון בישועת ה' - כך מידה כנגד מידה מגיעה הישועה.

העצבות, לעומת השמחה, נובעת מהרגשה של חוסר תקווה ואמונה שהדברים יסתדרו והחסרונות יתמלאו. האדם העצוב דומה לאותו חרש שאינו מסוגל לשמוע את המנגינה האלוקית.

מטרתו של שיעור זה לפתח אצל התלמיד את הביטחון שה' רוצה בטובתו, בהצלחתו ובאושרו, ועל כך יש לשמוח.

המטרות

- התלמידים ילמדו שה' הוא טוב ומטיב, אוהב אותנו ורוצה שיהיה לנו טוב.
- התלמידים ילמדו לבטוח בה' ולא להפסיק לשמוח גם בעת קושי.
- התלמידים ילמדו שכגודל השמחה והביטחון כך גודל הישועה.

ההכנות הנדרשות

- יש להכין פתקים קטנים לשלב הפתיחה.
- יש להכין את הסיפורים (נספח 1).

פתיחה: איך בכל זאת אני יכול לשמוח? (עבודה אישית)

- נבקש מכל תלמיד לכתוב על פתק כל מה שקשה לו / חסר לו / מעציב אותו / היה רוצה שיהיה לו.
- נבקש לכתוב מאחורי הדף: איך בכל זאת אני יכול לשמוח / מה יעזור לי לשמוח אף על פי כן.
- נאפשר למי שרוצה לשתף את הכיתה במה שנכתב.
- מומלץ שגם המורה יכתוב פתק וישתף את הכיתה.

שלב א': מי יכול לשמוע את המנגינה האלוקית? (מליאה)

- נספר: לארץ אחת הגיע איש זר. הוא נהנה לטייל בעיר הבירה ולנשום את האוויר הנעים, אבל כשהגיע לכיכר העיר ראה מחזה מוזר. האנשים שם קפצו והניעו את ידיהם ורגליהם, אחר כך נתנו ידיים והסתובבו במהירות. "האנשים כאן ממש משוגעים!" חשב האיש הזר. הוא לא הבין מדוע הם מתנהגים בצורה מוזרה שכזו. הוא צחק בליבו על האנשים המשוונים.
- מה באמת עשו האנשים? מדוע קפצו והניעו את גופם? אל כיכר העיר הגיע מלחין מופלא. הוא עמד בפניה וניגן מנגינה מופלאה ושמחה. האנשים לא יכלו שלא לרקוד למשמע המנגינה הנהדרת, אבל האיש הזר לא הבחין בנגן המופלא ולא שמע את המנגינה, כי הוא היה חירש.
- נשרטט על הלוח את הטבלה הבאה:

משל	נמשל
המלחין המופלא	
האנשים הרוקדים	
החירש	

- נספר לתלמידים שהסיפור הוא משל.
- **הנמשל:** הקב"ה מנגן בעולם מנגינה מופלאה, מכוון ומשגיח על העולם ודואג שיהיה לנו תמיד רק טוב. האנשים ששומעים את המנגינה האלוקית תמיד שמחים, כי הם יודעים שה' הוא טוב ומטיב וגם אם עברו עליהם בחיים דברים לא נעימים הם מאמינים שזה לטובה ובוטחים בה' שבעתיד ירגישו את הטוב של ה'. הם לא מתייאשים ולא מתעצבים, כי הם שומעים את המנגינה. אבל מי שלא שומע את המנגינה אינו מבין למה אנשים שמחים. הוא לא מצליח לשמוח כי הוא לא מבין שיש מלחין ויש מנגינה. הוא עצוב כי הוא לא בוטח שיהיה לו טוב.
- נמלא את הטבלה עם התלמידים:

משל	נמשל
המלחין המופלא	הקב"ה
האנשים הרוקדים	מי ששמח - כי הוא בוטח בטוב של ה'
החירש	מי שעצוב - כי חסר לו ביטחון

שלב ב' – דווקא כשלא קל – לשמוח זה הכלל (קבוצות)

- נחלק את הכיתה לשלוש קבוצות.
- ניתן לכל קבוצה סיפור (נספח 1) ונבקש לענות על השאלות.
- **אפשרות א'**: כל קבוצה תציג בתורה את הסיפור בפני הכיתה.
- **אפשרות ב'**: כל קבוצה תעבור על כל הסיפורים.
- על פי שיקול דעת המורה ניתן לחלק לארבע קבוצות ולהוסיף את סיפור 4.

סיכום: לשמוח ולבטוח

- נשאל: איך השמחה יכולה לעזור דווקא כשקשה?
- נחזור לפתקים שכתבנו בתחילת השיעור ונשתמש בכלים שלמדנו: "שמחה" ו"ביטחון".
- נתרגל במשך השבוע הקרוב לשמוח ולבטוח למרות הקושי, ובעזרת ה' השמחה תמיד תעזור - כי מי ששמח שומע את המנגינה האלוקית הטובה.

נספח 1 - סיפורים

1

אימא לא הרגישה טוב. היא שכבה במיטה ולא יכלה לקום. היא התקשרה לאבא שאמר שהוא מיד עוזב את העבודה וחוזר הביתה. תוך שעה הוא יהיה בעזרת השם בבית. בינתיים אני הייתי צריכה להיות עם כולם, לבדי! בהתחלה כשראיתי איך רחלי ונעם רבים ומושכים אחד לשני בשערות וישי התינוק בוכה בלול שלו, רציתי גם אני להצטרף לבכי... לבכות בכי ארוך ארוך עד שאבא יבוא.

הדמעות כבר עלו לי בגרון כשהבנתי שזה לא כדאי. הרי בתור בת בכורה אין לי אפשרות פשוט לבכות ולא לעשות כלום. אז אם לא לבכות, לפחות לצחוק!

לבשתי מטפחת על הראש ואמרתי: "שלום ילדים, אני האימא החדשה שלכם". הם הפסיקו לריב והסתכלו עליי. "עכשיו מסדרים על רגל אחת", הודעתי להם. "אוספים את הצעצועים ושמים אותם במקום, רק על רגל אחת". איך שהם התלהבו! סידרו וצחקו... הכנתי בקבוק לישי ודגדגתי אותו, שגם הוא יצחק. אחר כך נכנסתי למטבח ומרחתי פרוסות עם גבינה. עשיתי לפרוסות פרצופים מגמבה וזיתים, רחלי ונעם כל כך צחקו! הם אכלו הכול צ'ק צ'ק ובקשו עוד. פתאום גיליתי שאבא עומד, מתסכל עלינו ומחייך. מה, כבר עברה שעה?

• תנו שם לסיפור.

• כתבו: כיצד השמחה הביאה ישועה?

.....

.....

.....

2

לגדי אין חברים, וכמו כל ילד שאין לו חברים הוא מאוד עצוב מזה. גדי מגיע בבוקר עצוב, רוצה מאוד שמישהו ייגש אליו ויציע לו לשחק איתו, אבל אינו מאמין שזה יקרה. ובאמת כלום לא קורה. יום אחד כשהיה אצל סבא אחרי הצהריים, מצא ספר עצות עתיק ומסתורי. הוא דפדף לכאן ולכאן ופתאום גילה שכתוב בכותרת: "עצות לנשיאת חן". הוא הרגיש שזה בדיוק מה שהוא צריך, הוא פשוט לא מוצא חן בעיני הילדים. הרי הם סתם לא משחקים איתו. הוא לא רב איתם ולא רימה אותם, לא שיקר ולא עקף, לא הייתה לו הזדמנות! בכלל לא שתפו אותו.

למחרת הגיע לכיתה עם חיוך. גם בשיעור היה מחויך, גם בדרך הביתה. כמה ילדים פנו אליו ואמרו לו "בוקר טוב" ו"צהריים טובים". היה זה שיפור קטן. אחרי יומיים הציע לו יוסי ללמוד יחד למבחן. בסיום הלימוד שאל גדי: "מה קרה שהצעת לי פתאום ללמוד יחד?" "פשוט נעים איתך", השיב יוסי, "אתה חייכן כזה ולא ממורמר כמו שהיית".

• תנו שם לסיפור.

• כתבו: כיצד השמחה הביאה ישועה?

.....

.....

.....

3

לאפרים המוכר הייתה תקופה מאוד קשה. לא הגיעו מספיק קונים, מוצרים שהזמין התקלקלו וירקות יקרים נרקבו. גם בעלי המפעלים שאיתם עבד לא התחשבו ורצו שישלם מיד את החובות. המכולת עצמה צריכה דחוף שיפוץ ואין לו אגורה! בצר לו הלך וסיפר הכול לרב. הרב אמר שיחשוב כיצד להשיג לו הלוואה, "אבל קודם כל להיות שמח! אתה שומע, אפרים?" אפרים מאוד השתדל. הוא התאמץ לשיר לעצמו בלב בזמן שהוא עובד, לחשוב על הנכדים החמודים שלו במקום על הדאגות, וכן, אפילו לדמיין כיצד הוא יוצא מהמצב המרגיז הזה בכל מיני דרכים. כמעט בלי לשים לב, השתפר המצב. הוא לא זכה ב'לוטו' אבל לקוחות החלו להגיע יותר, בעלי המפעלים נהיו רכים יותר, את השיפוץ עשה לו אח שלו בזיל הזול וממש יפה.

אפילו הירקות, כאילו חיכו בסבלנות ולא התקלקלו... רק כשהרב התקשר לומר שהשיג הלוואה, שאל אפרים: "הלוואה? אה, הכול הסתדר פתאום, הרב, לא יודע איך!" הרב צחק. "אני חושב שאני יודע. מי שחי בשמחה, מושך על עצמו ברכה מלמעלה!"

• תנו שם לסיפור.

• כתבו: כיצד השמחה הביאה ישועה?

.....

.....

.....

4

”אם ברצונך לחזות בביטחון אמיתי, סע לכפר פלוני, אל בית החוכר היהודי!” הורו לבעל שם טוב מן השמים. ”עלו לעגלה, יוצאים לדרך!” אמר הצדיק לתלמידיו.

לעת ערב הגיעו אל כפר קטן ועצרו ליד אחד הבתים. ”בית מרזח”, הכריז השלט.

”ברוכים הבאים”, יצא לקראתם בעל הבית, יהודי בעל זקן מאפיר. הוא ערך לכבודם שולחן והציע מיטות ללינת לילה. השכם בבוקר, כאשר התפללו תפילת שחרית, נפתחה הדלת בקול רעש גדול ולחדר נכנס שוטר. השוטר ניגש אל השולחן בצעדים יהירים, הקיש עליו שלוש נקישות באלתו הכבדה, ויצא ללא אומר ודברים. בעל הבית נותר רגוע, משל מאום לא אירע. כאשר סימו הצדיק ותלמידיו את התפילה, השוטר הופיע שוב. שוב צעד אל השולחן והקיש עליו שלוש פעמים. אחר הסתלק ללא אומר ודברים. ”מי שלח את השוטר, ולשם מה הוא דפק על השולחן?” שאל הבעל שם טוב בפליאה. ”השוטר הוא שליחו של הפריץ המקומי. הדפיקות הן תזכורת, התראה, שהגיע זמני לשלם את דמי החכירה על בית המרזח. השוטר אמור להגיע שלוש פעמים. אם אחרי הפעם השלישית לא אתייצב אצל הפריץ לפרוע את חובי, הפריץ ישלח את שוטרו אל ביתי, כדי להשליך אותי ואת בני ביתי אל הבור”, סיפר בעל הבית. קולו היה שלו לגמרי, משל כל הכסף כבר מצוי בידיו. ”אם כן, מדוע אתה מחכה? לך עתה אל בית הפריץ, ואנו נמתין לשובך”, אמר הבעל שם טוב. ”עדיין אין לי די כסף”, השיב בעל הבית, ”ליתר דיוק, אפילו פרוטה אחת אין בידי. אבל איני דואג כלל. אין לי ספק שהבורא, המשגיח על כל ברואיו בהשגחה פרטית ומספק לכל יצור את מחסורו, ידאג גם לי וישלח לי את הסכום הדרוש. הבה נסעד עתה בשלווה. יש לי עוד שעות אחדות לפרוע את החוב”. בעל הבית ערך את השולחן והזמין את אורחיו לסעוד עמו פת שחרית. הוא היה רגוע ושמח. פניו לא הביעו אפילו קורטוב של דאגה. לאחר הסעודה חזר השוטר והכה שוב על השולחן. השולחן רעד, אך פני בעל הבית המשיכו להביע שאננות. הוא המשיך לחייך אל אורחיו ולשוחח עמם ברוגע. הוא בירך לאט ובכוונה את ברכת המזון ולאחר מכן החל להתארגן בניחותא ליציאה. הוא לבש את בגדי השבת שלו ונפרד מאורחיו. ”אני הולך אל הפריץ לשלם את חובי. בינתיים הישארו בבית”, אמר וצעד אל הדלת. ”כבר יש לך די כסף לפרוע את חובך?” שאל הבעל שם טוב. ”עדיין אין לי כסף, אך הקב”ה הטוב והמטיב בוודאי יעזור לי”, אמר בעל הבית בביטחון ויצא מן הבית. הצדיק ותלמידיו צפו מן המרפסת בדמות המתרחקת. צעדיו הבוטחים והשלווים של החוכר עוררו התפעלות בלבבם. תוך כדי צעידתו פיזם לעצמו החוכר ניגון עליז. פתאום ראו כי עגלה נעצרת ליד החוכר. החוכר והנוסע משוחחים דקות אחדות, ואחר כך החוכר ממשיך בדרכו. גם העגלה ממשיכה בנסיעתה, אך לפתע עוצרת שוב. הנוסע קורא לחוכר ומסמן לו כי ישוב. השניים משוחחים דקות אחדות, והנוסע מוסר לחוכר צרור. אחר כך הם נפרדים. כאשר חלפה העגלה ליד המרפסת, סימן הצדיק לעגלון כי יעצור. ”על מה שוחחת עם החוכר, ומדוע מסרת לו צרור?” שאל הבעל שם טוב את הנוסע. הנוסע חש כי איש קדוש לפניו, ולכן לא התרעם על העיכוב. ”כבר שנים רבות מכיר אני

המשך <<

את החוכר היהודי, ויודע כי איש ישר הוא", סיפר. "עתה הצעתי לו עסקה. אקנה ממנו את כל היין הישן שייצר החורף, ואשלם לו כבר עתה על הסחורה. החוכר הסכים, אך דרש סכום גבוה למדי. תחילה סירבתי לשלם סכום גבוה כל כך, ורציתי להמשיך בדרכי. אחר כך החלטתי לסגור את העסקה בכל זאת. כיוון שהחוכר איש ישר ונאמן, מוטב לי לשלם לו אפילו סכום גבוה מעט, ולא לחתום עסקאות עם אחרים שאולי דורשים פחות, אך עלולים לרמותני לבסוף. לכן ביקשתי ממנו לשוב, ומסרתי לו את הסכום שביקש". מיותר לציין כי הסכום שקיבל החוכר לידי היה זהה לסכום שהיה עליו לשלם לפריץ. "כוחו של ביטחון!" אמר הצדיק לתלמידיו.

(על פי סיפורי חסידים - תורה, הרב זוין)

• תנו שם לסיפור.

• כתבו: כיצד השמחה הביאה ישועה?

.....

.....

.....